

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ ความชุกของภาวะเสี่ยงต่อสมองเสื่อม และปัจจัยที่ส่งผล
ต่อภาวะเสี่ยงของการเกิดโรคภาวะสมองเสื่อมของ
ผู้สูงอายุตำบลน้ำร้อน อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่

ผู้เขียน นางบุญบา คำสวน

ปริญญา สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ บุญเชียง

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา แบบภาคตัดขวาง เพื่อศึกษาความชุกของภาวะ
เสี่ยงต่อสมองเสื่อมในประชากรผู้สูงอายุ ตำบลน้ำร้อน อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ จำนวน 479 คน
และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะเสี่ยงของการเกิดโรคภาวะสมองเสื่อมของผู้สูงอายุ ในกลุ่มตัวอย่าง
ผู้สูงอายุที่พบภาวะเสี่ยงของการเกิดโรคภาวะสมองเสื่อม จำนวน 87 คน ระยะเวลาในการศึกษา
เดือนเมษายน - เดือนกันยายน พ.ศ. 2554 วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า จากการคัดกรองภาวะเสี่ยงต่อสมองเสื่อมในประชากรสูงอายุ ตำบลน้ำ
ร้อน อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ โดยใช้แบบทดสอบสภาพสมองเบื้องต้น ฉบับภาษาไทย
(MMSE -Thai Version 2002) ของสถาบันเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ กรมการแพทย์ พบความชุกของภาวะ
เสี่ยงต่อสมองเสื่อมเท่ากับ ร้อยละ 18.2

ปัจจัยที่มีผลต่อภาวะเสี่ยงของการเกิดโรคภาวะสมองเสื่อมของผู้สูงอายุ ตำบลน้ำร้อน อำเภอ
หนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ มีลักษณะดังนี้ ปัจจัยด้านประชากร กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง
ร้อยละ 74.7 มีอายุ 70 - 79 ปี ร้อยละ 56.3 มีสถานภาพสมรสหม้าย ร้อยละ 63.2 การศึกษาชั้น
ประถมศึกษา ร้อยละ 78.2 มีความสามารถในการอ่าน-เขียนได้เล็กน้อย ร้อยละ 48.3 ปัจจุบันไม่ได้
ประกอบอาชีพ ร้อยละ 80.5 ก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ มีอาชีพทำนาเป็นอาชีพหลักร้อยละ 89.7 ปัจจุบัน
รายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 2,000 บาท ร้อยละ 73.6 และพอใช้ไม่เหลือเก็บ ร้อยละ 51.7

ปัจจัยด้านสังคม ด้านความสัมพันธ์กับคนในครอบครัวพบว่ากลุ่มตัวอย่างอาศัยอยู่กับบุคคลอื่น ร้อยละ 88.5 โดยอาศัยอยู่กับบุตรหลาน ญาติสายตรง ร้อยละ 57.5 สัมพันธภาพในครอบครัวโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 74.2 และการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 37.5

ปัจจัยด้านภาวะสุขภาพ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเองทั้งหมด ร้อยละ 70.1 มีโรคประจำตัว ร้อยละ 62.1 โดยเป็นโรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน ร้อยละ 32 และร้อยละ 17.2 ตามลำดับ และส่วนใหญ่มีพฤติกรรมและอาการภาวะสมองเสื่อม ร้อยละ 58.6 โดยเป็นการหลงผิด ร้อยละ 35.6 และอาการหูแว่วร้อยละ 20.7 ไม่มีประวัติการเจ็บป่วยทางสมองและไม่มีคนในครอบครัวที่เป็นญาติสายตรงเป็นโรคทางสมอง ร้อยละ 97.7 และร้อยละ 95.4 ตามลำดับ

ปัจจัยด้านพฤติกรรมสุขภาพ พบว่ากลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่รับประทานอาหารทุกมื้อและครบ 5 หมู่ใน 1 วัน ร้อยละ 98.9 และร้อยละ 70.1 รับประทานอาหารที่มีวิตามินบี 3 – 4 วัน/เดือน ร้อยละ 62.1 ส่วนใหญ่ไม่สูบบุหรี่ ร้อยละ 75.9 และไม่ดื่มสุรา ร้อยละ 81.6 ไม่ออกกำลังกายทั้งในปัจจุบันและก่อนเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ ร้อยละ 77.0 และ 81.6 ตามลำดับ ไม่ใช้ยาเป็นประจำ ร้อยละ 55.2 โดยผู้ที่ใช้ยาประจำ เป็นยากลุ่มลดความดันโลหิตร้อยละ 29.9 และยากลุ่มรักษาเบาหวาน ร้อยละ 14.9

ผลที่ได้จากการศึกษาผู้เกี่ยวข้องควรนำไปวางแผนในการดูแล ส่งเสริมสุขภาพและป้องกันภาวะสมองเสื่อมในผู้สูงอายุ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

Independent Study Title	Prevalence of Dementia Risk and Factors Affecting Risk on Occurrence to Dementia of the Elderly in Numrat Sub-district, Nong Muang Khai District, Phrae Province
Author	Mrs. Busaba Kumsaun
Degree	Master of Public Health
Independent Study Advisor	Asst. Prof. Dr. Waraporn Boonchieng

ABSTRACT

This is a cross-sectional survey using descriptive research. The purpose of this study was to study the prevalence of the risk for dementia in 479 elder people in Numrat Sub-district, Nong Muang Khai District, Phrae Province, and factors affecting risk in occurrences of dementia in the sample group of 87 elderly people who were found at risk of dementia duration April to September 2011. Data were analyzed using by descriptive statistics.

The study found from the screening for risk of dementia in elders in Numrat Sub-district, Nong Muang Khai District, Phrae Province, by using the Mini – Mental State Examination: Thai version (MMSE – Thai Version 2002) of the Institute of Geriatric Medicine, Department of Medical Services; the dementia risk found was equal to 18.2 percent.

Factors affecting risk in occurrences of dementia in the elderly in Numrat Sub-district, Nong Muang Khai District, Phrae Province, showed that most sample were female 74.7 percent, age 70 to 79 years old 56.3 percent, widowed 63.2 percent, primary education 78.2 percent, low literacy 48.3 percent, currently without an occupation 80.5 percent, mainly worked as farmers before getting old age 89.7 percent, current monthly average income below 2,000 baht 73.6 percent, and had an income only sufficient for living without any saving 51.7 percent.

Social factors: relationship with family members, it showed that the sample group lived with other people 88.5 percent, lived with descendants 57.5 percent, had an overall relationship with family at a medium level 74.2 percent and a low level in overall joining of social activities 37.5 percent.

Health condition factors, it showed that most samples could conduct their daily routines by themselves 70.1 percent, had congenital diseases 62.1 percent, had Hypertension and Diabetes Mellitus 32 and 17.2 percent, respectively, and most of them had dementia behaviors and symptoms 58.6 percent. Among these symptoms and behaviors was delusion 35.6 percent and audible thoughts 20.7 percents, none of them had any brain illness and did not have any family members or direct relatives experiencing brain diseases 97.7 and 95.4 percent, respectively.

Health behavior factors, it showed that the sample group mostly had every meal and consumed time basic five food groups in one day 98.9 percent, and 70.1 percent, took Vitamin B foods 3 – 4 times per month 62.1 percent. Most of them did not smoke 75.9 percent, did not drink alcohol 81.6 percent, did not work out both at present and before getting old 77.0 percent and 81.6 percent, respectively, did not take medicine regularly 55.2 percent. Those taking medicine regularly had medication to reduce blood pressure 29.9 percent and medication to cure diabetes 14.9 percent.

For the study result, the related people should use this to plan the care, health promotion, and dementia condition prevention in elders more effectively.